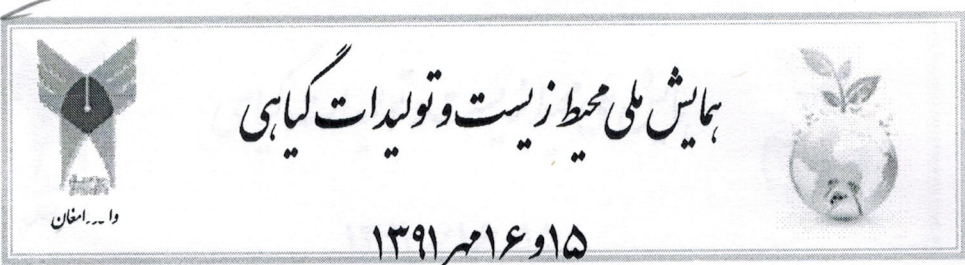

۲۲ اردیبهشت ۱۰

۲۱

۲۴

۱۳۴

مقایسه اثرات کودهای فسفره معدنی و زیستی بر عملکرد کمی و کیفی گیاه دارویی
زیره سبز (*cuminum cyminum*)

قاسم حسین طلایی^{۱*}، مجید امینی دهقی^۲، محمد حسین فتوکیان^۲، خسرو عزیزی^۲، مهدی رضایی^۱

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد زراعت دانشکده کشاورزی، دانشگاه شاهد، تهران

۲- دانشیار، مرکز تحقیقات گیاهان دارویی و دانشکده کشاورزی، دانشگاه شاهد، تهران

۳- استادیار، دانشکده کشاورزی، دانشگاه لرستان، خرم آباد

Ghasem.talaei@gmail.com

چکیده

با توجه به اهمیت پرورش گیاهان دارویی و کاربرد کودهای زیستی در کشاورزی پایدار با هدف حذف و یا کاهش نهاده‌های شیمیایی جهت رسیدن به کمیت و کیفیت مطلوب و پایدار، آزمایشی برای بررسی تأثیر کود فسفر شیمیایی در سه سطح ($P_0=0$ ، $P_1=40$ و $P_2=80$ کیلوگرم فسفر خالص در هکتار از منبع سوپر فسفات تریپل) و کود زیستی فسفر در دو سطح تلقیح (+) و عدم تلقیح (-) بر روی گیاه دارویی زیره سبز در قالب طرح بلوک-های کامل تصادفی به صورت فاکتوریل با سه تکرار در سال زراعی ۹۰-۸۹ در مزرعه تحقیقاتی مرکز تحقیقات گیاهان دارویی دانشگاه شاهد تهران اجرا گردید. نتایج حاکی از آن بود که مصرف ۲۵ کیلوگرم فسفر در تلفیق با کود زیستی فسفر با تولید ۷۵/۰۶ گرم در متر مربع دانه و ۲/۱۲ گرم در متر مربع اسانس به ترتیب بیشترین عملکرد دانه و اسانس را در مقایسه با تیمار شاهد داشته است. با توجه به نتایج این آزمایش ۲۵ کیلوگرم در هکتار نیتروژن همراه با کود زیستی نیتروکسین توصیه می‌شود. به نظر می‌رسد که کودهای زیستی می‌توانند به عنوان یک جایگزین برای کودهای شیمیایی در تولید گیاه دارویی زیره سبز در کشاورزی پایدار مطرح باشند.

کلمات کلیدی: زیره سبز، فسفر زیستی، فسفر شیمیایی، اسانس، عملکرد

مقدمه

زیره یکی از مهم‌ترین محصولات داروهای گیاهی و مورد استفاده در غذاهای سنتی است. این گیاه برای چرخه رشد، به آب کم نیاز دارد و در مناطق خشک و نیمه خشک ایران رشد می‌کند [۳]. به منظور افزایش تولید محصولات کشاورزی در واحد سطح، عملیات زراعی متعددی نظیر مصرف کودهای شیمیایی صورت می‌گیرد. نتیجه این فعالیت‌ها طی سال‌های اخیر بحران آلودگی‌های محیط زیست و به ویژه آلودگی منابع خاک و آب بوده که زنجیره وار به منابع غذایی انسان‌ها راه یافته و سلامت جامعه بشری را مورد تهدید قرار داده است. به این منظور تلاش‌های گسترده‌ای با هدف یافتن راهکارهای مناسب برای بهبود کیفیت خاک، محصولات کشاورزی و حذف آلاینده‌ها آغاز شده است. کاهش این مخاطرات زیست محیطی همگام با افزایش عملکرد گیاهان زراعی نیازمند به